15/04/2024

Патријарх Порфирије: Пост и молитва су простор пројаве благодати и присуства Божјег



Беседа Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија одржана 14. априла 2024. године, у Недељу Средопосну, у цркви Светог апостола Луке у Крњачи

У име Оца и Сина и Светог Духа. Браћо и сестре, да бисмо разумели било који догађај морамо га увек ставити у шири контекст. Морамо покушати не само да се фокусирамо на оно што је ужи оквир него слику морамо проширити. Тако и овај драматични догађај, када долази један отац чији је син болестан од најранијег детињства и тражи помоћ од апостола Христових, а онда и од самог Господа, треба да ставимо у ширу слику.

Наиме, у тренутку када отац доводи свог сина тражећи помоћ, он га најпре доводи апостолима, јер у истом тренутку – види се из неколико стихова пре овог дела Јеванђеља који смо чули – Господ је на Гори Тавор где се преображава пред тројицом својих ученика које је довео. Са једне стране

имамо ниво где Господ пројављује своју божанску силу, дешава се једно чудо које надилази сваку могућност рационалног поимања. И не само да апостоли – тројица апостола: Петар, Јован и Јаков – виде чудо, виде светлост божанску која се показује и пројављује кроз личност Сина Божјег него у њој и учествују. Толико је велика лепота и неисказана дубина те светлости, толики је мир и пуноћа коју апостоли осећају да они траже од Христа да ту заувек остану са Њим. Они наиме заборављају све оно што је иза њих, све оно што је у хоризонтали и хоће да присвоје лепоту и светлост богатства Христовог. Хоће да га задрже само за себе. А Господ све што чини чини ради спасења читавог света, дарује себе читавом свету, свим људима и свој творевини.

У исто време апостоли покушавају да исцеле болесног сина којег је отац довео. И ту се показује да тамо где је Христос ту имамо и искуство које надилази историју, које надилази оно што је опипљиво и што је математички доказиво, што је научно могуће потврдити. Тамо доле под Гором, где апостоли покушавају да помогну болесном, где је одсуство Христово нема резултата. И ево, сада сам Господ се спушта и хоће да помогне. Али Господ никоме ништа не намеће. Не намеће ни добро, не намеће ни исцељење, ни лепоту, ни радост, ни мир, ни хармонију, ни савршенство, него Господ очекује подвиг, људски подвиг. Он очекује најпре да ми то желимо, да ми хоћемо да будемо у заједници са Њим и да наш живот буде резултат те заједнице, а то увек и јесте чудо. Све је у тој заједници другачије од оног што може да се види голим оком. И зато се најпре апостоли жале и веле: Ми нисмо могли ништа да учинимо. И Христос каже: Да, ту је потребна молитва и потребан је пост. Дакле, не може магијски, не може вештачки. Неће Господ да намеће себе, неће да намеће ни добро, него је потребан двиг поста и двиг молитве.

Са једне стране имамо у вертикали неопходно присуство Божје, Господ долази међу нас, али у хоризонтали је потребно отворити се, потребно је створити простор у коме ће се пројавити снага и сила Божја. И ево, Господ подсећа да су за то потребни пост и молитва. Кроз пост и молитву ми показујемо и пројављујемо да хоћемо да будемо онакви какви треба да будемо, да хоћемо да будемо онакви какве нас је Бог замислио и за шта нас је створио. То је простор пројаве благодати Божје, простор присуства Божјег. То значи да хоћемо да будемо часна трпеза и олтар на коме је присутан сам Христос, на коме је присутан сам Господ. То потврђујемо постом и молитвом. Међутим, потребна је, наравно, и вера као предуслов, као корен поста и молитве да не бисмо тек механички постили и механички се молили, да не бисмо постили и молили се како бисмо себе афирмисали, како бисмо хтели да покажемо да смо бољи од других, да не бисмо постили и молили се са циљем

да нам пост и молитва буду сами по себи циљ. Не, него како бисмо постили и молили се где би пост и молитва биле оруђе и средство кроз које бисмо одстрањивали страст и грех, отуђење од Бога, отуђење од себе и отуђење од ближњег; како бисмо кроз пост и молитву одстранивши грех и страсти пројавили врлину, љубав, милосрђе, солидарност, оно што је наша истинска и здрава природа.

Пост и молитва служе да бисмо очистили корозију са своје душе као турпијом са свог бића, да би засијало наше истинско и право ја које је из Господњих руку проистекло. Међутим, да бисмо то учинили, да би заиста пост и молитва били оно на шта нас Господ позива неопходна је вера. И ево, зато Господ – рекавши свим апостолима и нама да су пост и молитва потребни, али да пост и молитва не треба да служе изграђивању гордости него стицању смирења – вели: Потребна вам је и вера. И зато пита оца, питајући сваког од нас: Верујеш ли да сам Ја смисао твог живота? Верујеш ли да си, иако биолошки живиш, мртав већ сада и овде? Верујеш ли да ако Мене немаш ништа си? И са друге стране: Верујеш ли да ако немаш ништа, а имаш Мене, имаш све? Једном речју: Верујеш ли да сам Ја алфа и омега, да Ја треба да ти будем на првом месту не зато што је то Мени потребно, дакле, не зато што је то Господу потребно, него зато што је то услов без кога ми не постојимо, без чега ништа нема смисла у нашем животу? То је услов кроз који све добија смисао у нашем животу и што смо постигли и што јесмо и што имамо. А ево, овај отац у име сваког од нас одговара речима: Да, верујем, Господе, тј. хоћу све то што ми нудиш, што ми дајеш и на шта ме позиваш, али помози моме неверју, тј. моја је вера слаба. И сам апостол Павле каже: Зашто чиним оно што нећу? Зар није тако, браћо и сестре? Колико пута, готово сваког пута, ми знамо шта је исправно, шта треба учинити, а врло често супротно чинимо. Чинимо супротно ономе што је исправно, јер смо слаби и немоћни људи, јер је наша вера слабашна. Зато и овај отац каже: Да, Господе, верујем! Помози моме неверју.

И ево, браћо и сестре, у недељу која је посвећена Светом Јовану Лествичнику Црква није случајно одредила да се управо ово Јеванђеље чита на светој Литургији и да Светог Јована Лествичника ставља као узор. Тако нас подсећа да он, његове речи, његов живот и његов подвиг треба да нам буду узор, да нам буде узор Свети Јован Лествичник који је из свог искуства изнедрио Лествицу, једну од најлепших и највеличанственијих штива православне духовности, где је показао да сав подвиг који је неопходан има свој развојни пут и да се ми подвизавајући успињемо, али да у центру нашег успињања мора увек – и на почетку и до краја – да постоји смирење и расуђивање. Нека

би Господ дао, браћо и сестре, да увек постимо исправно, да се молимо исправно, да постимо и молимо се православно како бисмо онда угледајући се на Светог Јована Лествичника и ми овај живот имали као дар, знали да је дар Божији дат нама да буде почетак лествице у којој се успињемо са земље на небо, али и лествице са које Господ долази међу нас и наш живот већ овде и сада чини предукусом Царства небеског, које ће у пуноћи доћи Другим доласком Христовим и где ћемо сви, са анђелима светим и онима који су живели пре нас и онима који ће живети после нас, славити Бога Једног у Тројици, Оца и Сина и Светог Духа, сада у и увек и у векове векова. Амин!

spc.rs